

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съюз на равенство: План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г.“

[COM(2020) 565 final]

(2021/C 286/21)

Докладчик: **Cristian PÎRVULESCU**

Консултация	Европейска комисия, 27.11.2020 г.
Правно основание	Член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Решение на Бюрото	1.12.2020 г.
Компетентна секция	„Заетост, социални въпроси и гражданство“
Приемане от секцията	16.4.2021 г.
Приемане на пленарна сесия	27.4.2021 г.
Пленарна сесия №	560
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	192/2/9

1. **Заключения и препоръки**

1.1. ЕИСК приветства предложения от Европейската комисия план за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г. и изразява надежда, че той ще помогне на институциите както на ЕС, така и на държавите членки да подновят усилията си за борба с расизма и другите форми на структурна дискриминация.

1.2. Планът е актуален и своевременен. Развитието на епидемиологичната криза с COVID-19 създаде нови предизвикателства по отношение на приобщаването и насърчаването на многообразието. Вече маргинализирани групи, като например мигрантите, преживяват големи трудности от медицинско, социално и икономическо естество. По време на криза се наблюдава тенденция за още по-силни дискриминационни нагласи и действия.

1.3. Още преди кризата с COVID-19 положението на малцинствата и уязвимите групи в ЕС се влошаваше. Антимигрантските нагласи станаха по-широкоразпространени, прокарвани от ръководени от електорални подбуди лидери и партии, подстрекаващи към антимиюсюлмански, антиафрикански и антиазиатски настроения. Отдавна съществуващи малцинства, като например ромите, все повече са обект на омраза на расова основа. Безопасността за еврейското население в Европа все повече намалява, като се връщат болезнени спомени за ужасяващия антисемитизъм, поразил континента преди Втората световна война.

1.4. На този фон целта на плана е да се рационализират законодателните, политическите и бюджетните действия. Въпреки че в него на едно място са събрани всички налични инструменти, на моменти изглежда, че му липсва амбиция и историческа дълбочина. Предвиденият в плана подход е твърде предпазлив, а положението по места се влошава бързо. ЕИСК би искал да подчертае, че действията за борба с дискриминацията, расизма, ксенофобията и други видове нетърпимост на европейско равнище са ясна отговорност, заложена в основополагащите документи на ЕС. Това не е въпрос на избор и разделението на отговорностите между органите на ЕС и националните органи не би трябвало да стане основание за самодоволство и бездействие. Конкретен проблем представлява въпросът как всички държави — членки на ЕС, да бъдат убедени да участват в това усилие и как да се гарантира активното сътрудничество на различните органи, институции и организации на национално равнище.

1.5. ЕИСК подкрепя изготвянето на ново законодателство с цел укрепване на ролята на националните органи по въпросите на равенството.

1.6. Освен това ЕИСК насърчава Съвета да приеме предложението на Комисията от 2008 г. за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

1.7. Необходима е всеобхватна оценка на прилагането на Рамковото решение относно борбата с расизма и ксенофобията, ключов законодателен акт, посредством наказателното право.

1.8. Онлайн пространството все повече измества традиционната публична сфера. То е и пространството, което някои лидери, групи и организации използват, за да насърчават расистки и дискриминационни нагласи. При разработването на политики и процедури би трябвало да се постави по-силен акцент върху организираното разпространение на изказвания, подбуждащи към омраза, и върху съответното справяне с това.

1.9. За съжаление през последното десетилетие сме свидетели на откритото възприемане на идеи, символи и действия, произтичащи от европейския фашизъм между двете войни, от страна на значителен брой групи и организации. През последното десетилетие те се придвижиха от периферията на публичното пространство към неговия център, включително чрез мобилизиране онлайн. Те са насърчени и от политически развития извън Европа — правителства на големи държави, които възприемат националистически и консервативни позиции във вътрешната и външната политика. Към тази нова мобилизация трябва да се подходи по съответен начин, не само чрез законодателни и наказателни действия, които могат да бъдат приложени твърде късно, но и чрез преки и решителни действия за елиминиране на първопричините за радикализация в дясното политическо пространство.

1.10. ЕИСК приветства Плана за действие относно Европейския стълб на социалните права, представен от Комисията, и изразява надежда, че той ще подкрепи силно равенството на пазара на труда, включително за хората с малцинствена расова или етническа принадлежност. Също така се надяваме, че социалните ангажменти на институциите на ЕС и на държавите членки ще бъдат запазени в трудните икономически времена вследствие на епидемията от COVID-19.

1.11. ЕИСК очаква планираната за 2021 г. всеобхватна стратегия на Комисията относно правата на детето. Надяваме се, че в стратегията ще бъдат включени както действия за справяне с расизма и дискриминацията, така и връзки с политики и ресурси, които биха могли да смекчат отрицателните последици на епидемията и произтеклите от нея проблеми.

1.12. Необходимо е всеобхватно преосмисляне на политиката на ЕС и на държавите членки в областта на здравеопазването с цел гарантиране на достъп до висококачествени услуги за всички хора, и особено за тези от уязвими и малцинствени групи. Това включва по-добро финансиране на услугите, развиване на инфраструктурата за обществено здравеопазване във всички региони, по-специално в по-бедните райони, развиване на първичните здравни услуги и поставяне на нуждите и правата на пациентите в центъра на предоставянето на услуги. Би трябвало да се обърне специално внимание на правата, достойнството и благосъстоянието на възрастните граждани, които по време на пандемията от COVID-19 са в изолация в домове за полагане на грижи.

1.13. Историческите корени на расизма следва да бъдат предмет на подновен интерес и действия, по-специално в областта на образованието. С подкрепата на ЕС би трябвало да се разработят нови учебни програми и учебници и да се организират обучителни програми за учители и преподаватели. В средното и висшето образование би трябвало да се насърчава интердисциплинарен подход към общата европейска история и наследство.

1.14. ЕИСК се присъединява към Комисията, която приканва всички държави членки да изготвят и приемат национални планове за действие за борба с расизма и расовата дискриминация. Едва около половината държави членки имат такива планове, което показва различно ниво на заинтересованост и ангажираност от страна на правителствата на отделните държави членки. ЕИСК очаква предвиденото за 2021 г. определяне на общи ръководни принципи за националните планове за действие и изразява готовност да допринесе за усилюето.

1.15. ЕИСК изразява надежда, че усилията от страна на бизнес организации и отделни дружества да създават и поддържат приобщаваща работна среда за своите служители, независимо от пол, расов или етнически произход, религия, възраст, увреждане или сексуална ориентация, ще бъдат укрепени допълнително. Приобщаващата работна среда включва също така реален социален диалог и солидно представителство на служителите. Очакваме с нетърпение Европейския месец на хартите на многообразието през май 2021 г. и стартирането на онлайн инструментариума, който да помага на дружествата да оценяват вътрешното си многообразие и стратегиите си за многообразие.

1.16. Финансирането за действия за борба с расизма и дискриминацията изглежда щедро. То включва многогодишната финансова рамка (МФР), новата програма „Граждани, равенство, права и ценности“, програмата „Хоризонт Европа“ и новия Механизъм за възстановяване и устойчивост. Въз основа на обща оценка на действията до момента изглежда, че правителствата на държавите членки проявяват ограничен интерес към достъпа до различни ресурси и работата за борба с расизма и дискриминацията. ЕИСК счита, че предоставянето на бюджетни средства само по себе си не е достатъчно и следва да се въведе система от стимули.

1.17. ЕИСК приветства намерението на Комисията да работи с европейските политически партии, Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите, гражданското общество и академичните среди с цел подобряване на участието в рамките на Плана за действие за европейската демокрация. ЕИСК изразява готовност да допринесе за работата и да представи собствената си гледна точка и експертните си знания и опит.

1.18. Той насърчава Комисията да интегрира по-добре различните планове, чиито цели и инструменти се припокриват значително. Предлагаме да се интегрират Планът за борба с расизма, стратегията за прилагане на Хартата на основните права, Планът за действие за демокрацията и Докладът относно върховенството на закона. Като се признава фактът, че тези планове представляват отделни области на политиката, следва да определим също и общите елементи и полезните взаимодействия.

1.19. Един от стълбовете на ефективните политики в областта на демокрацията, правовата държава и защитата на правата на човека е жизненото, добре организирано и отстояващо позициите си гражданско общество, което е активно на всички равнища — местно, регионално, национално и европейско. Във връзка с това ЕИСК настоятелно призовава Комисията да разработи всеобхватна европейска стратегия за гражданското общество, за да му помогне да изпълнява демократичната си мисия.

2. Общи бележки

2.1. Борба с расизма и расовата дискриминация чрез законодателство: обзор и действия

2.1.1. ЕИСК насърчава Комисията да предприеме възможно най-скоро цялостната оценка на съществуващата правна рамка. Мониторингът на транспонирането и прилагането на законодателството на ЕС е от ключово значение за гарантиране на ефективни действия за борба с дискриминацията. ЕИСК насърчава Комисията да включи в оценката позициите на водещи организации на гражданското общество, социалните партньори и общностни групи, както и на националните органи по въпросите на равенството. Организацията, които работят пряко със засегнатите групи, също следва да бъдат включени.

2.1.2. ЕИСК очаква насрочения за 2021 г. доклад от мониторинга на прилагането на Директивата за расовото равенство и приветства евентуален акцент върху регламентиране на правоприлагането. Освен това той насърчава Комисията при необходимост да използва активно производствата за установяване на нарушения.

2.1.3. ЕИСК подкрепя изготвянето на ново законодателство с цел укрепване на ролята на националните органи по въпросите на равенството. За съжаление тези толкова важни институции, които отговарят за предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация, насърчават равенството, провеждат независими проучвания и изготвят независими доклади и препоръки, имат твърде различни конфигурации на правомощията и функциите. Абсолютно необходимо е да се преосмислят и да се укрепят допълнително техните роли.

2.1.4. Освен това ЕИСК насърчава Съвета да приеме предложението на Комисията от 2008 г. за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозна принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация⁽¹⁾.

2.1.5. Необходимо е всеобхватна оценка на прилагането на Рамковото решение относно борбата с расизма и ксенофобията, ключов законодателен акт, посредством наказателното право⁽²⁾. Както се посочва в предложението, съществува сериозни притеснения доколко националните наказателни кодекси санкционират правилно изказванията, подбуждащи към омраза, и престъпленията от омраза, като Комитетът споделя тази загриженост.

2.1.6. Особена загриженост буди разпространението на изказвания, подбуждащи към омраза, в онлайн пространството⁽³⁾. Въпреки че Рамковото решение задължава държавите членки да обявят за престъпление публичното подбуждане към насилие или омраза въз основа на цвят на кожата, религия, произход, национална, расова или етническа принадлежност, съществуват значителни недостатъци при прилагането на правилото на практика. Националните органи трябва да вземат под внимание принципа на свобода на словото и да определят по-подробно съдържанието на незаконното поведение онлайн. Същевременно те трябва да си сътрудничат с информационно-технологичните платформи, за да се регламентира достъпът и да се въведат по-ясни правила за модерирание и премахване на съдържание. Налице е напредък по отношение на доброволното спазване от страна на доставчиците на платформи и премахването на незаконно съдържание, но са необходими непрекъснати усилия, за да не се изостава от развитието в онлайн пространството.

⁽¹⁾ COM(2008) 426 final.

⁽²⁾ ОВ L 328, 6.12.2008 г., стр. 55.

⁽³⁾ Онлайн пространството се превръща все повече и в цел на държави, които прилагат неконвенционални стратегии за оказване на влияние върху общественото мнение.

2.1.7. Онлайн пространството все повече измества традиционната публична сфера. То е пространството, в което се осъществява по-голямата част от социалните взаимодействия във връзка с разнообразни потребности и цели — от купуване на стоки и услуги, развлечения, информиране, образование, потребление на култура до гражданска и политическа мобилизация. Това е обширно пространство, в което развитието на технологиите и услугите разширява границите на общуването и взаимодействията. То е и любимото място на политически лидери, групи и организации за популяризиране на техните ценности и идеологии, за взаимодействие с обществеността и за мобилизиране за действие⁽⁴⁾. Някои от тях поставят расистки и дискриминационни нагласи в центъра на политическите си действия и мобилизация. При разработването на политики и процедури би трябвало да се постави по-силен акцент върху организираното разпространение на изказвания, подбуждащи към омраза, и върху съответното справяне с това.

2.1.8. За съжаление през последното десетилетие сме свидетели на откритото възприемане на идеи, символи и действия, произтичащи от европейския фашизъм между двете войни, от страна на значителен брой групи и организации. Те включват партии в национални парламенти, извънпарламентарни партии, политически движения и военизирани формирования, като всички се коренят в политическата култура на омразата и дискриминацията. През последното десетилетие те се придвижиха от периферията на публичното пространство към неговия център, включително чрез мобилизиране онлайн. Те са насърчени и от политически развития извън Европа — правителства на големи държави, които възприемат националистически и консервативни позиции във вътрешната и външната политика. Към тази нова мобилизация трябва да се подходи по съответен начин, не само чрез законодателни и наказателни действия, които могат да бъдат приложени твърде късно, но и чрез преки и решителни действия за елиминиране на първопричините за радикализация в дясното политическо пространство.

2.1.9. Както се посочва в предложението, някои държави членки предприемат действия за забрана на расистки групировки и техните символи, често в рамките на законодателство във връзка с престъпленията от омраза, изявленията, подбуждащи към омраза, или тероризма, или са въвели наказателни санкции за отричането на престъпления срещу човечеството и/или нацисткия и фашисткия период, както и за пропагандата на терористични групировки. Това е стъпка в правилната посока, но са необходими още действия. Всички държави следва да разработят действия на национално равнище в отговор на насилническият екстремизъм. Техният подход следва да бъде улеснен и от съвместни действия на равнището на ЕС. ЕИСК очаква доклада на Комисията относно действията на национално равнище в отговор на насилническият екстремизъм. Насърчаваме Комисията да работи тясно не само с правоприлагащите органи, на които обикновено се възлага задачата да следят за насилнически екстремизъм, но и с националните органи по въпросите на равенството, независими институции, които следят за спазването, организации на гражданското общество (включително религиозните общности), социалните партньори, медиите и университетите. ЕИСК изразява готовност да допринесе със собствените си експертни знания и опит за разработване на съвместни планове на ЕС за борба с насилническият екстремизъм. Действията следва да са насочени не само към видимите случаи на насилнически екстремизъм и тези в напреднал стадий на развитие, но и към първопричините и способстващите условия на средата, които са довели до радикализация и действие.

2.1.10. ЕИСК насърчава всички държави членки да обмислят незабавното ратифициране на Конвенция 190 на Международната организация на труда (2019 г.) — първия международен договор, който пряко осъжда всяка форма на насилие и тормоз в областта на труда. В това си качество тя оказва влияние върху тормоза и дискриминацията въз основа на раса, пол и всички останали основания.

2.2. *Отвъд законодателството на ЕС — повече действия за борба с расизма в ежедневието*

2.2.1. ЕИСК приветства новия акцент върху противопоставянето от страна на правоприлагащите органи на дискриминацията. Правоприлагащите органи работят ежедневно във всички европейски общности и биха могли да са ключови участници в борбата с расизма, ксенофобията и дискриминацията. За съжаление в образованието и обучението на състава обикновено не се обхващат теми като демокрацията, защитата на правата на човека и дискриминацията. В някои случаи самите служители на правоприлагащите органи развиват расистки, ксенофобски и дискриминационни нагласи, а в най-лошия случай са свързани с външни групи, популяризиращи тези идеи. ЕИСК приветства работата, извършена от Агенцията на Европейския съюз за основните права (FRA) и Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL), за разработване на ресурси и инструменти за обучение, но това не е достатъчно. Броят на потенциалните бенефициери на образованието и обучението е от порядъка на стотици хиляди. Следователно сътрудничеството с национални обучителни институции трябва да се засили значително, като се разпределят повече ресурси за обучение на равнището на ЕС и на национално равнище. Освен това FRA и CEPOL могат да насърчават национални обучителни институти да си сътрудничат с организации на гражданското общество и с университети, за да адаптират по-добре съдържанието на обучението спрямо националните особености.

⁽⁴⁾ ЕИСК препоръчва Европейската комисия да интегрира по-добре настоящия план за действие с Европейската стратегия за цифровите технологии.

2.2.2. ЕИСК приветства силния ангажимент на Комисията за борба с дискриминацията, неравенството при достъпа до заетост, образование, здравеопазване и жилищно настаняване посредством политика и програми за финансиране. Затова приветстваме Плана за действие относно Европейския стълб на социалните права, представен от Комисията, и изразяваме надежда, че той ще подкрепи силно равенството на пазара на труда, включително за хората с малцинствена расова или етническа принадлежност. Също така се надяваме, че социалните ангажименти на институциите на ЕС и на държавите членки ще бъдат запазени в трудните икономически времена вследствие на епидемията от COVID-19.

2.2.3. ЕИСК приветства намерението да се използват Next Generation EU, Инструментът за техническа подкрепа и общият бюджет за периода 2021—2027 г. с цел насърчване на социалното приобщаване, гарантиране на равни възможности за всички и справяне с дискриминацията. С непропорционалното си въздействие върху уязвимите лица и лицата от малцинствени групи кризата с COVID-19 създаде необходимост от развиване на инфраструктура и равен достъп до пазара на труда, до здравеопазване и социални грижи, жилищно настаняване и висококачествени, несегрегирани и приобщаващи услуги в областта на образованието и обучението.

2.2.4. Кризата с COVID-19 изостри проблемите на уязвимите и малцинствените групи във връзка с пазара на труда. Лицата с малцинствен произход изпитват трудности при намирането на работа, а когато имат такава, е трудно да получат възнаграждение според равнището им на образование и умения. Икономическите последици от пандемията, с мащабните съкращения на персонал и допълнителното влошаване на условията на труд и възнаграждение, засягат по-тежко уязвимите и малцинствените групи. Очакваме Плана за действие относно Европейския стълб на социалните права с цел ефективно справяне с дискриминацията в областта на заетостта.

2.2.5. COVID-19 оказва отрицателно въздействие и върху образованието. Затварянето на училищата през 2020 г., което вероятно ще продължи и през 2021 г., наруши образователния процес, който и преди това беше недостатъчно приобщаващ. Още преди пандемията децата и младежите от уязвимите и малцинствените групи напускаха училище на ранен етап или не участваха пълноценно в образователния процес. Доколкото участваха в образованието, децата с малцинствен произход бяха обект на дискриминация и тормоз, което не е признато напълно в предложението на Европейската комисия. Училищата не са само образователни институции; във и около тях се предоставят множество услуги — от хранене до наблюдение на здравето и здравна помощ, както и предотвратяване на малтретиране от страна на родителите и общността. Преминването към преподаване онлайн беше извънредно решение. В много случаи това създаде още едно препятствие за децата от уязвими и малцинствени групи, тъй като те не разполагаха с подходящи устройства и връзка с интернет. Когато училищата могат да бъдат отворени отново, са необходими преки и силни действия за започване на наваксящо преподаване и предоставяне на услуги. ЕИСК очаква планираната за 2021 г. всеобхватна стратегия на Комисията относно правата на детето. Комитетът изразява надежда, че в стратегията ще бъдат включени както действия за справяне с расизма и дискриминацията, така и връзки с политики и ресурси, които биха могли да смекчат отрицателните последици на епидемията и произтеклите от нея смущения.

2.2.6. ЕИСК приветства работата на Мрежата за осведоменост по въпросите на радикализацията и изразява надежда, че дейностите ѝ ще бъдат подкрепяни и развивани по-нататък, по-специално по отношение на образованието.

2.2.7. По отношение на здравеопазването COVID-19 оказва значително въздействие. Неравенството в здравеопазването, което понасят хората с малцинствена расова или етническа принадлежност, се влоши. Насърчаваме Платформата на ЕС за здравна политика да разгледа изцяло въпроса, свързан с намаляването на неравенството въз основа на расов или етнически произход. ЕС трябва да прави много повече, за да гарантира, че гражданите му и пребиваващите в него лица имат достъп до висококачествени медицински услуги по време на пандемията и след нея. Усилията на ЕС да осигури медицинско оборудване и на по-късен етап достъп до ваксини заслужават похвала и трябва да бъдат насърчени. Единствено всеобхватно преосмисляне на здравната политика на ЕС и държавите членки обаче може да реши проблема с достъпа и качеството в средносрочен и дългосрочен план за всички хора, и по-специално за тези, които принадлежат към уязвими и малцинствени групи. Това включва по-добро финансиране на услугите, развиване на инфраструктурата за обществено здравеопазване във всички региони, по-специално в по-бедните райони, развиване на първичните здравни услуги и поставяне на нуждите и правата на пациентите в центъра на предоставянето на услуги.

2.2.8. Необходими са повече действия във връзка с жилищното настаняване. Както се посочва в предложението, дискриминацията на жилищния пазар засилва сегрегацията, което оказва верижен ефект по отношение на възможностите за образование или трудова заетост, а при семействата с деца — значително отрицателно въздействие върху детското развитие. Епидемията от COVID-19 отвори необходимостта от действия за подобряване на условията на жилищното настаняване. Предотвратяването на заразяването и на тежките форми на болестта зависи от общите здравни условия, но и от достъпа до водоснабдителна и канализационна инфраструктура. Сегрегирани жилища, по-специално в по-бедните райони, следва да бъдат приоритет. Въпреки че посредством политиката на сближаване се предоставя финансиране за подпомагане на действия, насочени към несегрегирано жилищно настаняване и осигуряване на достъп до приобщаващи и висококачествени основни услуги, не е ясно дали националните и местните органи имат желание за достъп до него.

2.3. Структурен расизъм — отстраняване на първопричината

2.3.1. Борбата със стереотипите и повишаването на осведомеността за историята са от първостепенно значение за континент без расизъм и дискриминация. Историческите корени на расизма следва да бъдат предмет на подновен интерес и действия, по-специално в областта на образованието. ЕИСК приветства работата на Съвета на Европа в областта на историята и нейното преподаване. Предоставените инструменти обаче не се използват редовно при масовото преподаване на история. Необходими са по-съгласувани и решителни действия в тази посока. С подкрепата на ЕС следва да се разработят нови учебни програми и учебници и да се организират обучителни програми за преподаватели и образователни специалисти. В средното и висшето образование би трябвало да се насърчава интердисциплинарен подход към общата европейска история и наследство. Акцентът върху образованието, било то формално или неформално, е крайгълният камък на всяка ефективна политика за борба с расизма и дискриминацията.

2.3.2. Ролята на творческия сектор също е много важна, тъй като той служи като мост между социалните групи. Емпатията и солидарността са ценности, които формират основата на едно приобщаващо общество. Във връзка с това ЕИСК приветства акцента, който се поставя в програмата „Творческа Европа“ и в други програми върху проекти, чиято цел е да се премахнат пречките и да се насърчават социалното приобщаване и участието на групите с недостатъчно представителство и в неравностойно положение.

2.3.3. Работата с журналисти също е съвременна и от значение. Подкрепяме начинанието на Комисията да разработи поредица от семинари за расовите и етническите стереотипи, в които ще участват журналисти, организации на гражданското общество и представители на хората с малцинствен расов или етнически произход. ЕИСК изразява готовност да допринесе за такива усилия.

2.3.4. ЕИСК настоятелно призовава ЕК и държавите членки да работят върху обща методология за събиране на съответни данни, включително такива с разбивка по етнически и расов произход. Методологията би трябвало да следва принципите, определени от Световната конференция на ООН срещу расизма, расовата дискриминация, ксенофобията и свързаната с тях нетърпимост през 2002 г. и Програмата за действие от Дърбан — данни с разбивка в статистиката за населението, които да се събират с изричното съгласие на анкетираните, въз основа на тяхното самоопределение и при спазване на стандартите на правата на човека, свързани със защитата на неприкосновеността на личния живот. ЕИСК счита, че работата, извършена от Агенцията за основните права в областта на събирането на данни, не е достатъчна и подобни усилия би трябвало да бъдат организирани на равнището на държавите членки.

2.3.5. ЕИСК подчертава значението на добрите практики по отношение на ангажирането на местното равнище (градове) и квартала/общността, където структурният расизъм е вpletен в ежедневието и работата, с цел стимулиране на среда на межкултурна толерантност.

2.4. Рамка за изпълнение: пълноценно използване на инструментите на ЕС

2.4.1. ЕИСК се присъединява към Комисията, която приканва всички държави членки да изготвят и приемат национални планове за действие за борба с расизма и расовата дискриминация. Едва около половината държави членки имат такива планове, което показва различно ниво на интерес и ангажираност от страна на правителствата на отделните държави членки⁽⁵⁾. ЕИСК очаква предвиденото за 2021 г. определяне на общи ръководни принципи за националните планове за действие и изразява готовност да допринесе за усилието. Откритите в настоящия план за действие области на политиката (законодателство за недискриминация и ролята на органите по въпросите на равенството; изказвания, подбуждащи към омраза, и престъпления от омраза; незаконно профилиране от правоприлагащите органи; рискове, пороци от новите технологии; стереотипи и историческо съзнание; равен достъп до образование, трудова заетост, здравни грижи, жилищно настаняване; интегриране на проблемите, свързани с равното третиране, на национално равнище; привличане на участието на регионалното и местното равнище; финансиране на борбата с расизма; събиране на данни, диалог с гражданското общество) са добре структурирани и всеобхватни. Конкретно притеснение е как всички държави — членки на ЕС, да бъдат убедени да участват в усилието и как да се гарантира активното сътрудничество на различните органи, институции и организации на национално равнище.

2.4.2. ЕИСК изразява надежда, че усилията от страна на бизнес организации и отделни дружества да създават и поддържат приобщаваща работна среда за своите служители, независимо от пол, расов или етнически произход, религия, възраст, увреждане или сексуална ориентация, ще бъдат укрепени допълнително⁽⁶⁾. Приобщаващата работна среда включва също така реален социален диалог и солидно представителство на служителите. Очакваме с нетърпение Европейския месец на хартите на многообразието през май 2021 г. и стартирането на онлайн инструментариума, който да помага на дружествата да оценяват вътрешното си многообразие и стратегиите си за многообразие.

⁽⁵⁾ Според доклада на FRA от юни 2020 г. 15 държави членки са имали планове за действие срещу расизма, расовата/етническата дискриминация и свързаната с това нетърпимост през 2019 г.: Белгия, Германия, Ирландия, Испания, Италия, Литва, Нидерландия, Португалия, Словакия, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия, Швеция. Обединеното кралство също е имало такъв план, но напусна ЕС на 1 януари 2021 г.

⁽⁶⁾ Както се посочва в предложението, понастоящем харти на многообразието има в 24 държави членки, като подписалите ги организации наброяват над 12 000 (дружества, публични институции, неправителствени организации, университети, профсъюзи), представляващи общо над 16 милиона служители.

2.4.3. ЕИСК подкрепя напълно ангажимента на Комисията да гарантира, че борбата срещу дискриминацията на специфични основания и пресечните им точки с други основания за дискриминация, като например пол, увреждане, възраст, религия или сексуална ориентация, бива интегрирана в политиките, законодателството и програмите за финансиране на ЕС без изключение.

2.4.4. Финансирането за действия за борба с расизма и дискриминацията изглежда щедро. То включва многогодишната финансова рамка (МФР), новата програма „Граждани, равенство, права и ценности“, програмата „Хоризонт Европа“ и новия Механизъм за възстановяване и устойчивост. Въз основа на обща оценка на действията до момента изглежда, че правителствата на държавите членки проявяват ограничен интерес към достъпа до различни ресурси и работата за борба с расизма и дискриминацията. ЕИСК счита, че предоставянето на бюджетни средства само по себе си не е достатъчно и следва да се въведе система от стимули. Основна причина за ограничената заинтересованост би могла да е деликатното политическо естество на действията и политическата мобилизация на радикални лидери, организации и групи срещу тези действия.

2.4.5. Борбата с расизма и дискриминацията във външните политики също е приоритет, особено в свят, който е тежко засегнат от епидемията от COVID-19. ЕИСК изразява надежда, че ценностите на антирасизма, недискриминацията и равенството ще бъдат подкрепени напълно чрез Инструмента за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество със съдействието на правителствата и организациите на гражданското общество и социалните партньори от партньорските държави ⁽⁷⁾.

2.5. Положителни действия от страна на ЕС: изслушване и действия

2.5.1. Демократичното участие и представителството на групи, податливи на маргинализация, като например хора с малцинствен расов или етнически произход, продължават да бъдат недостатъчни в по-голямата част от Европа. Във връзка с това ЕИСК приветства намерението на Комисията да работи с европейските политически партии, Европейската мрежа за сътрудничество в областта на изборите и гражданското общество с цел подобряване на участието в рамките на Плана за действие за европейската демокрация. ЕИСК изразява готовност да допринесе за работата и да представи собствената си гледна точка и експертните си знания и опит. Един от приоритетите би бил да се премахнат различните правни и административни предизвикателства, пречките пред достъпността и институционалните затруднения, пред които са изправени хората, готови да участват в политиката на всички равнища. Друг приоритет би бил да се работи с партиите и те да бъдат насърчени да изграждат по-многообразни и приобщаващи политически общности и да насърчават лидери и кандидати с принадлежност към малцинства/уязвими групи.

2.5.2. ЕИСК приветства ангажимента на Комисията да провежда редовни срещи с организации на гражданското общество и социални партньори, които участват дейно в борбата срещу расизма на европейско, национално и местно равнище, за да прави равносметка на напредъка в борбата срещу расизма. ЕИСК изразява готовност да участва в диалога. Важно е в този процес да бъдат включени религиозни представители.

2.5.3. ЕИСК приветства плана на Комисията да назначи координатор за борбата с расизма. Координаторът ще взаимодейства с държавите членки, Европейския парламент, организации на гражданското общество, социалните партньори и академичните среди за засилването на мерките на политиката в областта на антирасизма.

2.5.4. ЕИСК очаква планираната от Комисията среща на високо равнище относно борбата с расизма. Срещата на високо равнище ще бъде организирана така, че да съвпадне с Международния ден за премахване на расовата дискриминация на 21 март 2021 г., като тази дата ще бъде отбелязвана от Комисията ежегодно.

2.5.5. Работата на Комисията за насърчаване на многообразието и за осигуряване на недискриминационна и приобщаваща работна среда за всички, независимо от техния расов или етнически произход или цвета на кожата им, се приветства и задава много добър стандарт за работа за останалите институции на ЕС.

Брюксел, 27 април 2021 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Christa SCHWENG

⁽⁷⁾ ОВ С 110, 22.3.2019 г., стр. 163.